Герои, которые в тяжёлую для Отчизны годину уходили на фронт, воевали, испытывали лишения, нужду, голод, холод, нечеловеческие условия жизни, гибли, мучились в концлагерях, но не предали Родину, остались верными своему долгу, защищая самое дорогое, что есть у нас, – Родину-мать, достойны восхищения, благодарности потомков на века. Война – это всегда трудное испытание для страны, для её социально-экономической структуры, государственной организации, взаимоотношений классов и народов, её идеологии, духовного облика людей. Белорусский народ вместе с другими народами достойно прошел через это суровое испытание.

Память о войне, о героизме и мужестве, о самоотверженности и беззаветной преданности Родине, о способности наших земляков, отбросив все обиды, встать на защиту Родины должна быть всегда в наших сердцах. И эта память обязывает не только нас, но и всех, живущих на Земле, бороться за мир.

Литература

1. Память: историко-документальная хроника Ушачского района / ред. Г. К. Киселев, – Минск, 2003.
2. Ушачи / Большая Советская энциклопедия. – М, 1949-1958, Т. 44.

Жадзінец Я.А.

Вайна вачыма палешукоў Піншчыны

Навуковы кіраўнік Жогаль Н.М.

Дзесьці жаўра ў небе цінькае,
Я ж у смерці на краю
Басаногае дзяцінства
На іржышчы пазнаю.
З прагавітымі вачыма,
Як галодныя гракі,
Дзеці, родам з той, Айчыннай,
У полі лушчаць каласкі.

Яўгенія Янішчыц

Вайна, жах, боль, крыўда, несправядлівасць, смерць, пакуты – словы розныя, але ж сэнс адзін і той жа. Нездарма эпіграфам для

маёй працы стаў верш Яўгеніі Янішчыц – маёй зямлячкі. Палессе ў паэтычным мысленні Я.Янішчыц як спрадвечная, старажытная зямля, унікальны этнічна-прыродны свет – загадкавы і таямнічы, аднак са сваім трагічным лёсам.

Я – жыхарка Палесся. Жамчужынай Палесся, нават сэрцам яго здавён ахрысцілі Піншчыну – самабытны і гасцінны край на поўдні Беларусі. Пінчукі кажуць, што гэта найутульнейшы ды найпрыгажэйшы куточак зямлі. І наўрад ці памыляюцца. Пінскія балоты сёння неацэнны здабытак рэгіёна. Дзеля іх сюды прыязджаюць вучоныя і аматары прыроды з усяго свету, каб пазнаёміцца з унікальнымі прадстаўнікамі флоры і фаўны, якія не маюць аналагаў у іншых еўрапейскіх краінах. У вёсачках тут захаваліся народныя традыцыі і старажытныя абрады, рамёствы продкаў. Тут і цяпер жыве каларытная паляшуцкая мова, песні на якой здаюцца асабліва мілагучнымі [1, с. 87].

Гісторыя кожнага краю ўнікальная і непаўторная. Нездарма ў кожным горадзе ёсць музеі, алеі славы і святы дня нараджэння горада. Калі вы зацікавіцеся гісторыяй свайго роднага горада, вы будзеце здзіўлены, даведаўшыся, колькі цікавых фактаў і падзей адбывалася зусім побач, ці нават на тым месцы, дзе вы знаходзіцеся, як шмат унікальных людзей нарадзілася тут. Толькі ведаючы гісторыю свайго горада, можна з гонарам казаць: я – жыхарка Піншчыны.

Першая кроў вайны пралілася ў Пінску раніцай у нядзелю 22 чэрвеня 1941 года. Нямецкія самалёты скінулі некалькі бомбаў на тэрыторыю завода, дзе вырабляліся судны. Загінуў малады працоўны Дзмітрый Паўлікоўскі, двое іншых былі паранены. Прыкладна ў тыя ж гадзіны трагічныя дзеянні адбыліся на самым блізкім ад Пінска аэрадроме – у Жабчыцах. На зялёным полі, дзе яшчэ нядаўна стаялі дзясяткі баявых машын, відаць былі абгарэлыя, знявечаныя каркасы самалётаў. А над аэрадромамі свабодна лёталі фашысцкія бамбавозы. У першыя дні вайны ў Пінску быў сфармаваны адзін з першых на Беларусі партызанскі атрад, які ўзначаліў загадчык сектара абкама КП (б) Б Васіль Корж. Восенню 1941 года сумесна з партызанамі Палесся і Міншчыны атрад здзейсніў рэйд па раёнах Палескай і Мінскай абласцей. З першых дзён акупацыі ў густых палескіх пушчах пачалі фарміравацца атрады народных мсціўцаў, колькасць якіх хутка павялічвалася, і яны рашуча займаліся ды-

версійна-падрыўной дзейнасцю. За першы месяц акупацыі палескія партызаны ўзарвалі больш за пятнаццаць дарожных мастоў, што стрымлівала прасоўванне варожых сіл. Мясцовыя жыхары падтрымлівалі народных мсціўцаў вопраткай і харчаваннем.

У гады Вялікай Айчыннай вайны з 4 ліпеня 1941-га па 14 ліпеня 1944-га Пінск быў акупаваны нямецка-фашысцкімі захопнікамі, якія знішчылі звыш 60 тыс.мірных жыхароў горада і ваеннапалонных.Апавядаўшы пра гістарычныя падзеі на тэрыторыі Беларусі ў перыяд вайны, нельга і абмінуць трагедыю, жудасць, якая тварылася на Піншчыне – Пінскае гета. З 5 па 7 жніўня 1941г. немцы расстралялі ў Пінску да 10 тысяч габрэяў.Вайнане праяўлялалітасціні да каго, не зважаючы ні на час, ні на ўзрост.

За час вайны адбылося шмат падзей, якія сведчаць пра патрыятызм нашых землякоў. Ёсць дакументальныя звесткі аб тым, што ўжо ў пачатку вайны сталі дзейнічаць першыя падпольныя групы ў рачным порце, на запалкавай фабрыцы, фанерным заводзе, мармеладнай фабрыцы, на чыгуначным транспарце. Перапраўлялі ў партызанскія атрады зброю і боепрыпасы. Група Мікалая Чалея, напрыклад, даставіла ў лес 5 кулямётаў, 46 вінтовак, 18 скрынь патронаў, 2.500 патронаў, 80 снарадаў, 4 марскія міны, 164 гранаты. За вызваленне Піншчыны змагаліся як дарослыя, так і зусім юныя хлопцы і дзяўчаты. Найбольш знакамітая асоба вызваленчага руху на Піншчыне – гэта Васіль Захаравіч Корж. Вялікая Айчынная вайна заспела яго ў Пінску, дзе ён працаваў у абкаме партыі. Па яго ініцыятыве ў першы дзень вайны па рашэнні Пінскага абкама партыі быў створаны адзін з першых партызанскіх атрадаў, куды ўвайшлі камуністы і камсамольцы горада. З узбраення ў атрадзе на час яго стварэння былі толькі вінтоўкі, 5-10 пачкаў патронаў на чалавека, гранаты, пара пісталетаў.

Легендарны партызанскі камандзір, стваральнік першага партызанскага атрадаў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, генерал-маёр, таленавіты арганізатар сельскай гаспадаркі, чалавек, сімвалам якога сталі вінтоўка і хлеб, Васіль Захаравіч Корж назаўжды застаўся ў памяці беларускага народа. Яго імя ўвайшло ва ўсе выданні і працы аб гераічнай партызанскай барацьбе на нашай шматпакутнай зямлі. «Жыццё мае сэнс, калі чалавек у сваёй дзейнасці праследуе тыя ці іншыя мэты. Вядома, усё адносна: мэты могуць

вялікія і маленькія, важныя і нікчэмныя. Я не ўяўляю ні жыццё, ні шчасце без людзей і па-за грамадствам, без барацьбы і па-за барацьбой», – такія словы ў сваім дзённіку напісаў Герой Савецкага Саюза Васіль Захаравіч Корж [2, С.54].

Пінск быў вызвалены войскамі 1-га Беларускага фронту ў ходзе развіцця наступлення на Баранавіцкай-Брэсцкім напрамку на другім этапе аперацыі Баграціён у ліпені 1944 года. Цяжкую памяць пакінула нам пра сябе Вялікая Айчынная вайна, пасляваенная разруха. Мы ўсіх помнім, ўсімі ганарымся, пакланяемся і дзякуем за наша мірнае і шчаслівае жыццё. Памяць аб загінуўшых захоўваецца не толькі ў сэрцах іх родных і блізкіх. Сення мы павінны думаць пра тое, як прадухіліць падобны ход падзей у будучым. Вайнутрэба разглядаць як найскладаны сацыяльны і палітычны феномен, у тым ліку як пэўны стан грамадства канкрэтных краін і тых ці іншых падсістэм сусветнай палітыкі, як сутыкненне дзяржаўных структур і ваенных машын, як сферу нявызначанага дакладна, як задачу кіравання. Мы ведаем сваіх герояў.

На фотаздымку героі Вялікай Айчыннай вайны Сенькавец Аляксандр Нікадзімавіч і Сівой Васіль Ярошко на сустрэчы з вучнямі Мерчыцкай базавай школы. Фотаздымак зроблены каля помніка героям Вялікай Айчыннай вайны, пасярэдзіне з белымі бантамі аўтар тэзісаў Яніна Жадзінец.

Філосафы розных эпох асуджалі вайну, горача марылі аб вечным міры і распрацоўвалі розныя аспекты вырашэння праблемы ўсеагульнага міру. Многія з іх звярталі ўвагу ў першую чаргу на яе этычны бок. Яны меркавалі, што агрэсіўная вайна ёсць спараджэнне амаральнасці, што свет можа быць дасягнуты толькі ў выніку маральнага перавыхавання людзей у духу ўзаемапаразумення, цярпімасці да людзейрозныхверавызнанняў, ліквідацыі нацыяналістычных перажыткаў, выхавання людзей у духу братэрства, сацыяльнай салідарнасці.

Літаратура

1. Гарады і вёскі Беларусі: энцыклапедыя / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі. – Мінск, 2004.
2. Корж, В. З. Моя борьба и труд: Воспоминания / В. З. Корж // Неман. — 1998. – № 2.

Судзілоўская В.А.

Шклоўшчына ў Вялікай Айчыннай вайне

Навуковы кіраўнік Жогаль Н.М.

Радзіма! Так шмат сэнсу закладзена ў гэтым звыклым для кожнага слове. Для мяне малая радзіма – гэта не проста месца, дзе мне давялося з'явіцца на свет, дзе прайшло маё дзяцінства, юнацтва. Мая радзіма – сапраўдны скарбніца старажытнай гісторыі, мудрасці і духоўнасці. Гэта месца, дзе кожная вулачка знаёмая і любімая.

Маёй малой радзімай з'яўляецца горад Шклоў – адно з самых прыгожых для мяне месцаў на зямлі.

Цяжка знайсці хоць адзін горад у нашай краіне, чыю гісторыю не закранула Вялікая Айчынная вайна. Яна пакінула найглыбейшы след у жыцці ўсяго насельніцтва, перамога дасталася занадта вялікім коштам, бо мільёны, якія паклалі свае галовы за Радзіму, былі нечымі мужамі, жонкамі, дзецьмі, бацькамі, а некаторыя Прозвішчы, на жаль, наогул былі знішчаны. 22 чэрвеня 1941 г. пасля працяглай артылерыйскай падрыхтоўкі, у 4.00 раніцы германскія войскі, вераломна парушыўшы пакт аб ненападзе, атакавалі савецка-германскую мяжу.